

Frida Kahlo

Frida Kahlo festőművész, közéleti szereplő, a 20. századi Mexikó emblematikus alakja

Hat éves korában Frida gyermekkénulást kapott, kimaradt az iskolából, és betegsége következtében elsorvadt az egyik lába. Gyermektársai falábúnak csúfolták, ez a név végigkísérte felnőtt koráig. Valószínűleg a betegséggel járó lelki megrázkódtatás miatt vonzódott később is már-már excentrikus módon az orvostudományhoz. Kahlo serdülőkori álma az volt, hogy orvos legyen, ezért Mexikó egyik legnívósabb gimnáziumába, a Secular Preparatoriába iratkozott be, ahol egyike volt a harmincöt lánynak, akik e kétezer fős iskolába jártak.

Álma az orvosi pályáról nem vált valóra. Tizennyolc éves korában, túlélt egy balesetet – egy autóbusz és egy trolibusz ütközött -, Kahlo testét úgy szúrta át egy fémfogantyú. A Frida élet és halál között lebegett, a hátgerincét komoly károsodás érte, belső szervei is súlyosan megsérültek. Hosszú és igen fáradtságos kezelésem esett át. Többször műtötték a gerincét, majd gipszfűzőben kellett hosszú ideig fekdnie. A sok szabadidő arra készítette, hogy az új helyzetben hamarosan új foglalatosságot találjon magának. Édesanyja kitalált egy ötletes szerkezetet, amelyről egy papírtartó fatábla lógott. Az ő ötlete volt az is, hogy reneszánsz stílusban díszítse fekhelyét. Baldachinos ágyat készíttetett, melynek mennyezetére egy a teljes felület beborító tükröt rögzített, hogy láthassa magát, és így önmaga lett képeinek modellje. Ennek a berendezésnek a segítségével kezdte el festeni a tizenéves lány az első önarcképeit.

Balesete után három évvel Frida megismerkedett a freskóiról híres Diego Rivera festőművésszel, aki rövid ideig udvarolt neki, majd házasságot kötöttek. Az Egyesült Államokba utaztak, ahova Riverát meghívták, hogy múzeumokba és más középületekbe fessen freskókat. Az asszony kaliforniai

tartózkodásuk során ismerte meg Dr. Leo Eloessert, aki újabb diagnózist állított fel. Dr. Eloesser először gerincferdülést gyanított, amely Frida mozgási problémái mögött állhatott, de később inkább azzal magyarázta Frida panaszait, hogy a baleset után nyitva maradt a gerince. A sebész hamarosan nemcsak Frida egészségének őre, hanem megbízható barát és odaadó levelezőpartner is lett.

1940 után korlátozódik mozgása és betegsége egyre elviselhetlenebbé válik, ezért 1946-ban New Yorkba utazott ortopédiai műtétre. A műtét utáni megkönnyebbülés csak átmeneti volt, ugyanis a következő vizsgálatok orvosi műhibákra utaltak. Nem a megfelelő csigolyát mûtötte meg az orvos, és a probléma megoldása helyett az operáció csak újabb bajok forrása lett.

A teljes mozgásképtelenséggel farkasszemet nézve, mélységes fájdalmak közepette 1950-ben Kahlo Dr. Juan Farillhoz, egy mexikói orvoshoz fordult. Az újabb műtétsorozat hét beavatkozásból állt, és utána Fridának egy teljes évig kórházban kellett maradnia.

Életének utolsó éveit Frida fájdalmak, orvosi beavatkozások, lábadozások és szövődmények ciklikus ismétlődésében töltötte. 1953-ban elüszkösödött jobb lába miatt ismét megmûtötték. Először csak két ujját vágták le, majd térd alatt amputálták a lábát. Műlábát kapott, melyet hímezett piros vászonnal és apró csilingelő díszekkel ékesített fel. Utolsó hónapjait tolószékben és ágyban töltötte. Frida 1954-ben bekövetkezett halála után Dr. Eloesser hangot adott annak a véleményének, miszerint a Frida testén végrehajtott több mint húsz orvosi beavatkozás szükségtelen, fölösleges kínzás volt.

Szerinte Kahlo legtöbb panasa pszichoszomatikus tünet volt, mindig a figyelem központjában akart maradni. A kaliforniai orvos sajnos nem állít fel alaposan és pontosan orvosi diagnózist, de szerinte Frida Kahlot a Münchhausen-szindrómában szenvedett. Ennek tünete, hogy, hogy a beteg-áldozat olyan orvosokkal veszi körül magát, akik hajlandók őt kórházba beutalni, és még meg is mûtik, hogy szorongását és rossz közérzetének feltételeit biztosítsák. Kahlo maga is elismeri ezt az orvosi feltevést. Dr. Eloesser nem az egyedüli volt, aki így magyarázta Kahlo orvosaihoz való ragaszkodását, azóta több kutató is hasonló magyarázatot talált a festő és orvosai kapcsolatára.

Akármi is volt Frida Kahlo állapotának az orvosi magyarázata, személyes élettapasztalata művészetének szerves része lett, egészségi állapota és orvosaival való kapcsolata életművének jelentős részét meghatározta. Ebben a kontextusban érthető, hogy sokan egyaránt a nagyszerű jelzővel illették és illetik Kahlo életét és művészetét. Egy mexikói költő 1944-ben Kahlo festményeit méltatva és kiemelte, hogy Frida műve „a legintenzívebb női élettani tragédia, amit valaha is festettek a világon”. Ezzel a költői kifejezéssel Diego Rivera is egyetértett. A freskófestő a következőképp írt a feleségéről: „Frida a művészettörténet ritka példájaként szétszakította méhét és szívét, hogy el tudja mondani a bennünk érzett biológiai igazságot”. Kahlo kétségkívül kettős alkímiát művelt: testét és fájdalmát képi motívumokkal jelenítette meg képein, ezeket egyszersmind fizetőeszközként is alkalmazva.

(Fordította: Cristian Réka M.)